

13° Legajo num^o 20.

Biblioteca Prefecta. Mayo.

12 1870

—

—

Bibliothecae

Praefectus

Si res haec unquam alias litteraria diligenter rerum quidem suarum omnium, potissimum vero Librorum curatorem iure suo postulavit (postulavit autem semper diligentissimum, qui veluti humanae scientiae instrumenta ad communem utilitatem expedita, ad usum efficacia, ad longum posteritatis subsidium tuta praeraret) certe hac nostra aetate maximo peritum, exquisitissimique iudicii praefectum bibliothecae requirit, qui non ad inanem nobis doctrinae speciem tabernam domi instruat libraniam, multa papiris repositam, vanaque codicum elegantia luxuriantem, sed delectu optimorum scriptorum coeque, distinctoque ordine voluminum ad lectorum usum expeditam imprimis, atque ad manum promptam, et tractabilem. Nam post repositum

istud typographiae compendium, post restitutas pas-
sim Europae prolibertas, post commencia rei libra-
riae ab Septentrione frequentari caepta eo ventum
iam est, ut multitudo ipsa litterarum nos non tam
doctrinae divites, quam doctorum voluminum abun-
dantes efficiat. Quod haud scio satis an aliter acci-
dere potuerit, ut in ingenio humano, non abundantia
satietaem, non satietas fastidium, non maior aequo
Copia, nobis inopiam pareret, ac mendicitatem.

Hic vero

rei litterariae quisquis aut possit, aut velit incommo-
dis mederi, quibus si qui alii certe Bibliothecarum
Praefecti videntur medicinam, iure suo facere debere;
is non vulgari librorum usu contentus, atque cognitione
imbutus, sed acione iudicio in seligendis voluminibus
usus, ea nobis doctrinae parabit subsidia, quae studioso
scientiae, in hoc vitae brevioris curriculo expediant ad
eruditionem potius, quam monentur, neque eam, quod

hodie passim iam fieri coeptum est Encyclopediam
nobis obtunderi aurium, ac doctrinarum, quam vis
antediluviana illa nonagenarum annorum aetas pos-
set legendo cursum totam ad extremum decurrere.

Sed ne ego
ipse, qui expedire viam conor ad doctrinam, eam in
describendo librorum curatione plus aequo morer, haec
tria de Praefecto Bibliothecae paucis statuo: primum,
debere eum in collocandis voluminibus ordinem opti-
mum tenere: alterum in notitia optimorum scripto-
rum longe eminere: tertium, non inextremum commer-
cii librarii negotiatorem sese ostendere. Quibus ille
artibus instructus, et copiam doctrinae ad manum,
veluti in numerato pecuniam aliis habebit, et optima
doctrinae instrumenta lectoribus, in optimis volumini-
bus exhibebit, et instrumenta ipsa praenantiore facili
negotio Bibliothecae suae comparabit.

Tam ratio ipsa

distribuendorum Librorum in seriniis, ac forulis Biblio-
 thecae, cum non sit ipsa per se admodum difficilis,
 tum vero ex multis Scriptoribus, potissimum autem
 ex Claudio Clemente peti poterit, qui edidit volumen
 in quarto Lugdun^o an. 1733 Musaei, sive Bibliothecae
extractio. Ego vero passus aequo animo formam ac-
 que ordinem aedificii totius ex architecto aliquo nobi-
 liore peti, haec duo tamen monitum Praefectum Biblio-
 thecae velim: alterum ut ne totum in eo positum sibi
 opinetur, si volumina Bibliothecae suae videntem in-
 gressis illico cultum offerant, frontemque multo nitenti-
 tem auro, aut minio ostentent, qui fucus cum sit
 sponte sua maxime damnosus, ac facultates exhau-
 riat rei librariae pluribus scriptis locupletandae,
 tum vero frugalem moderatamque dedecet Bibliothecam,
 ubi veritati potius, quam colori servietur: alterum
 ut depicta in tabula, vel aere expressa effigies cuius-
 vis auctoris classici in promptu exponita, ac si fieri

possit non longe ab eiusdem scriptis voluminibus
 pateat, quae quasi publica sit pro statua, olim mag-
 nis viris erigi solita; illa enim simulacra, et no-
 tiones nobis scriptores efficiunt, et doctrinae studio-
 sos ad spem similis honoris excitabunt.

Sed ab hoc

primo Bibliothecae ornatu, qui cuiusvis sit operarii
 paulo magis sciti, atque elegantis, venio ad notitiam
 Scriptorum, curatoris animam ipsam, si ita dicendum
 sit librarii, à qua Bibliothecae totius salus, ac litterarum
 utilitas pendeat. Non longe abierit, neque ad anti-
 quos illos Graecorum, et Romanorum Praefectos, nec
 ad iuniores ipsos, custodes in Europa Bibliothecarum,
 utriusque in omni genere doctrinae tunc te philologiae
 patris veneratissimos: Alexandrianam quidem Demetrium,
 Phalensem, Romanam Tyrrannionem, Italicae Muratorum,
 Gallicae Corneilianum, Hispanicae Perium Baye-
 xium: potius rem ipsam proprius sic cogredior, ut scrip-

tores omnes, quorum cognitionem à Praefecto nostro postulem, in tria veluti genera dispartiam: primum Classicorum Antiquorum: alterum Classicorum Iu-
niorum; tertium Scriptorum communium: his enim veluti cancellis posse mihi videri omnem doctrinae apparatus coequare.

Hoc vero libentius ab auctoribus, sive magis fieri latimè, Scriptoribus antiquis, quos omnes vulgo exuditi in Classicis doctores recensent, initium mihi facio dicendi, quo magis eos ipso hodie negligi iam coeptos animadverto ab his suis pedantibus, sive vero liberissimis mancipiis linguarum venacularum, Gallicae, Italicae, Britannicae, Hispanicae etiam, non sine insigni melioris iactura exuditionis, quae contenta obviis rivulis, fontes ipsos doctrinae aut penitus ignoverit, aut fastidiosè adire negligat. Quasi vero qui materna, et doctrina, et elegantia aliis praestiterint, non hoc ipsum ex cognitione antiquitatis exuditae comparaverint.

Witten.

ergo Praefectus in arctioribus praescae aetatis cognos-
 cendis, singularem, si capit, operam impendet. Hi-
 mum autem omnium Libros ipsos Sacros, maximo
 Dei Spiritu hominibus traditos, cognoscendos sibi ar-
 bitrabitur. Quod quidem facili negotio assequetur, si
 Delongium sibi jecerit familiarem, unde Biblia Sacra
 Polyglotta, unde Biblia separatim, orientalibus linguis
 edita diceret. Non eo descendam, ut singillatim librorum
 sacrorum editiones enumerem praenuntiones, id quod
 Praefectus ex Delongio, aliisque Bibliothecis, et Appara-
 tibus sacris, nullo labore intelliget: hoc unum velim,
 quod haud scio an optari citius, quam sperare
 mihi liceat, Praefectum scire hebraicae, scire syri-
 ace, scire chaldaice, scire graece, scire latine. Atque
 utinam ad exitum opus pendisset nuperum de
Lingua hominum originaria, ac primaeva eruditissi-
 mus Tibellinius! ex quo veluti a fonte uno possemus
 omnes linguarum antiquarum rivulos facillime
 tenere. Sed fortasse exit, qui aliquando ultimam lin-
guae originariae manum addat: interea certe Tibellinus,

non parum auxilii Praefecto nostro suppeditabit.

Constitutis

igitur in fronte, ac prima veluti sede Bibliothecae
 sacris his scriptoribus classicis, ad classicos profanos
 sece Praefectus conventer, quos illum si non intus, et
 in curia, saltem de facie ac nomine, cognitos habere
 omnes oportebit. Horum autem non duo tantum,
 me quidem auctore, genera sibi facienda arbitretur
 Graecorum, ac Latinorum. Me quidem doctissimus
 Pater Sammiensis in commentariolo quodam manu
 exarato optime monebat, olim per plures, aetates, et
 ante, et post Christum natum fere non nisi Graece, et
 latine scripta fuisse vulgata. Non incite, neque
 temere hoc quidem a Sammiensis scriptum, si de
 Eursopis nationibus interpretaris. Hoc tamen ipsum au-
 gustius, quam par erat dicere nostro Praefecto videri
 debet, qui utique libros classicos Sinensis quidem
 linguae, classicos Persarum, classicos fortasse Sijtharum
 etiam septentrionalium Bibliothecae suae addendos a se

iudicabit, si minus propria illorum lingua scriptos,
 ac certe aliena iam hodie vulgatas. Quid loquar
 de libris Arabibus, quos ~~ut~~ ego non tanti faciendo arbi-
 trer, quanti vides habitos, plaudente etiam hodie Hispania
 Arabibus ab eleganti Polihistone Joanne Aronorio ca-
 pacionis fortasse memoriae, quam actionis iudicii laude
 commendando, tamen optem nostris Praefecto ab Henve-
 lotio, aliisque scriptoribus satis esse cognitos.

Tres ergo
 classes commode sibi faciet scriptorum antiquorum
 is, quem effingimus Bibliothecae Patris, atque moder-
 nation, Barbarorum, Graecorum, Latinorum, quos
 antiquior una aetas pepererit. De Barbaris quidem ver-
 bum non amplius addam, quamquam amplionem for-
 tasse laudem promeritis, ut equibus et Graeci sint, et
 Latini scriptores divitias doctrinae ab initio arrip-
 cari. Ad Graecos, quibus Natura dedit ore rotundo
 loqui, quibus Natura vim ingenii eximiam iniecit qui-
 bus exercitatio doctrinae imperium eruditionis tribuit,

quibus magistris in Europam omnem derivata est
 omnis et doctrinae, et humanitatis ratio, veniamus.
 Illi quidem iure suo hoc eruditi laboris, ac litterariae
 contentione praemium ad hanc etiam aetatem tulerunt,
 ut quicumque ab Otomens usque ad venturas per
 eos ipso Europae toti litteras scripserint, ii inter clas-
 sicos auctores referantur, sive graves disciplinae,
 sive amoeniores artes, sive sacram, ac religiosam,
 sive civilem ac profanam velis cogitare doctrinam.
 Quos quidem omnes primae veluti classis magnates
 in Republica litteraria, si quis curator Bibliothecae,
 parum habeat sibi cognitos, is neque multum ab im-
 peritia unius alicuius rustici abhorretur, qui civi-
 tatis suae nobiles viros penitus ignorat, neque ab
 incertis illius civis, qui primario orbis suae magistra-
 tus non satis cognoverit. Quam quidem si paucis
 ante annis supinam rei litterariae ignorantiam sa-
 tis Praefecti nostri cavissent, non tantam ad lucrum,
 ac dolum feneram aperuissent illi Bibliopolae Ma-

drutensi, qui pervagatus oppidos Hispaniae, onustus
 novis commentariis, rursus omni inficerionibus, utis
 Concionatoribus Sophistis, utis Scholasticis barbaris, utis
 Ethicis rapsodiis, utis rabulis pragmaticis, hoc tam vul-
 gari apparatu aurea pro aeneis permutabat, ac
 Bibliothecas classicas scriptorum Graecorum volu-
 minibus expoliatas, ineptissimis libris inferebat.
 Qui vero sint e Graecia Doctores classici, quos nobis
 non penitus aetas, atque barbaries Gothica invi-
 dit ex Fabricii Bibliotheca Graeca Praefectus intel-
 liget.

His vero Graecis magistris, antiqui Scriptores
 Latini comites in Bibliotheca, discipuli scilicet docto-
 ribus accedant, etiam si et numero longe pauciores,
 et orationis elegantia imparis, et dignitate melio-
 ris doctrinae multis partibus inferiores. Nos
 etiam Fabricius in Latina Bibliotheca Praefecto
 nostro, ut olim nomenclator servus, nomina ci-
 vium Romanorum praebat candidatis, indica-
 bit, in tres aetates distributos primae, mediae,

infimae Latinitatis, quae Saeculum XIII, in quo
coepit ista natio scholasticorum hominum caput e
terrena obrucissimum tollere, peningat.

Neque vero
satis se officio suo fecisse existimabit, optimus rei
librariae Praefectus, si libros classicorum scripto-
rum typis editos in tabernam suam congererit, quae
iam hoc tempore induritia vulgaris, ac tralatitia
apud eruditos homines habetur, etiam si optimas dum-
taxat editiones fanaticissime consecratur. Quae ergo
laus epimia et Bibliothecae, et Bibliothecarii curatio
maxime fertur? Minimum ea quae a notitia, et ap-
paratu codicum exaratorum petitur: Tunc quidem
merito: Nam sine monumentis manu scriptis, et
manca est suppellex libraria, et libri editi sine testi-
monio sese iactant authentico, et omnis doctrina
typographi fortasse impeniti fide sublesta labascit,
et quae vulgata sunt menda corrigi omnino ne-
queunt. Quare in hac parte maxime eminere debet

Inaefecti nostri diligentia, et et catalogo legendis
Bibliothecarum maxime nobilium Vaticanae, Palati-
nae, Parisiensis, Florentinae, Venetae, Vindobonensis,
Britannicae, Madritensis, aliarum etiam privata-
rum noscat optimos codices in pluteis asservatos,
et ope palaeographicae ipse porrit codices sibi legere
manu scriptos, si quos ad manum habebit: etsi
in Hispaniis raro sit habiturus.

13

Huc etiam

spectare ad fidem vel faciendam, vel auctoritatem anti-
quorum scriptorum confirmandam, exilitate antiqui-
tatis reliquiae videntur, si quae aetate secundo Mon-
curio ferre potuerint. Hae quidem reliquiae primitivae,
et vitae, et doctrinae mortalium cum sint in duplici
genere, solent iam hodie ad diversos curatores referri.
Quae enim monumenta vetera sunt nobis re-
sidua in aedificiis, in statuis, in tabulis pictis, in
signis inculptis gemmae, lapillisque pretiosis, in sup-
pellectili domestica, in armis vetustis, in numisma-
tibus, in lapidibus inscriptis hac iam aetate a Bi-

bibliothecis abduca, ad penguinas nobiliores, quae Musaeae
 vocant, emigrare iussu principum beatorumve ho-
 minum caeperunt. In hac quidem procuratione
 non ego occupem Bibliothecae nostrae Praefectum, maxi-
 me cum illa cimelia, et ut ita dicam regiae alicuius
 domus, aulaeve instrumenta nullo auno contra-
 caxa, non possint esse extra Italiam admodum
 frequentia: optem tamen à Praefecto librario, ut ex-
 ditus viator ea si possit, oculis suis aspiciat, si mi-
 nus possit, certe typos eorum monumentorum sibi
 procuret.

Nam alterum genus monumentorum eue-
 ditorum in his typis positum, paulo ante significar-
 bam, quod totum esse nostri praefecti nemo inficia-
 bitur, nisi si quis sit omnino hospes et peregrinus
 in hac parte reipublicae litterariae. Quin ego etiam
 huic alteri instrumento librario tantum arbitror
 esse tribuendum, ut eos scriptores recentes, qui nobis
 monumenta illa antiquorum sub oculos expressas

aeneis typis ediderint, eaque nova luce suorum com-
mentariorum illustraverint Classicos non dubitem
appellare inviones, qui nobis viam faciliorem, mune-
riant ad principes illos magistros audiendos.

Quare

Bibliothecae nostrae custos, ac moderator, in eo
totus, aut certe plurimus erit ut hos minorum gen-
tium classicos doctores, et noverint omnes et quam-
plurimos sibi accumulet. Et vero hodie vis ullum
est antiquitatis eruditae verigium, quod e Musaeis
non sit iam in vulgus editum. Non heic catalo-
gum enumerando persequar; genera tantum indi-
cabo. Det ergo operam eruditus praefectus ut scrip-
tores rei numismaticae, scriptores rei lapidariae
et Graecos, et Latinos, et Asiaticos comparet. Nullum
etiam praetermittat Antiquitatum scriptorem,
quem non in tabernam suam adiscat. Addat eos
libros, in quibus tabulae apparent incisae totius
antiquitatis et sacrae, et profanae; sive eae tabulae
aedificia pristinae aetatis, sive imagines antiquo-

num vinorum, sive veteris suppellectilis, et bellicae, et nauticae, et vestiariae, et domesticae, nobis ob oculos ponant; cuiusmodi maxime tenentur hodie tabulae Aterculaneae quibus edendis omnem eruditionum nationem sibi insigniter obligavit Carolus III Hispaniarum nunc monarcha, ante Siciliae Rex.

Exit
 fortasse non nemo, qui vel dignitate quavis doctrinae in ipsis scriptoribus Encyclopediae Academicae, quos, si Musis placet, vocant Facultativos, delusus; vel specie captus, nescio cuius eruditionis curte tems elegantis, quam sine illa mica salis, bonum solent gustum accentes isti scidi iniquentis omnibus delibuti appellare; exit inquam non nemo fortasse, qui toti ingenio antiquitati, ad quam ideo me aspiciet quidem, quod pervenire se ad eius arcana posse desperet, miseram hanc diligentiam, et inanem praefecti nostri industriam reprehendet in antiquorum monumentorum cura occupatam. Hos calumniatores melioris

doctrinae, nos ter praefectus, me quidem consiliano iube-
 bit, alienos ad navim inter barbarae sapientiae so-
 phistas clamare, alienos inter discipularum suarum
 cathedras vel putido ore loqui blandiuscule, vel effrac-
 ta voce misere plorare. Bibliotheca enim communis
 quaedam humanae cognitionis vel tabernaculus, vel etiam
 officina in se senset oportet, quidquid ab omni aere
 humana ingenia ad nostram eruditionem reperi-
 tum posteritati tradiderit.

Quin etiam praeter hos
 harum deliciarum antiquarum amatores, qui undique
 nobis erudita illa dispersa, in suis congestas commenta-
 riis, exhibuerunt; aliud ego genus non tam fortasse
 delicatum, sed certe magis laboriosum, valde proban-
 dum arbitror scriptorum, qui in unum veluti corpus
 multa scripta colligant, ad unam aliquam doctrinae
 partem referenda. Qua in parte nos ter Praefectus si-
 bi comparari, velim, omnes vel thesaurus (sic enim voca-
 re solent) vel collectiones Conciliorum Ecclesiarum,

Collectiones Bullarum Pontificiarum, collectiones Fac-
 denum Politicarum, (compus appellant Diplomaticum)
 Collectiones Hagiographorum, qui vitas sanctorum ho-
 minum collectas ediderunt. Collectiones, et Catennas
 Patrum à quibus Sacra Biblia sint elucidata; col-
 lectiones denique eorum Codicum, sive monumentor-
 rum (anecdota dicunt) quae aetatis potissimum me-
 diae in in forulis Bibliothecarum cum blattis, ac
 tincis luctata, ad nostram aetatem pervenire po-
 tuerunt. Neque vero est, cum quisquam istos scrip-
 tores obcurare memoriae in derelictis habendos
 existimet, ex quibus ut nihil aliud boni quis sibi lu-
 cretur; certe fidem historiae eorum temporum
 illis testimoniis maxime confirmabit.

Antequam de
 no penitus ab his scriptorum antiquorum mo-
 numentis discedam, non possum, quin doctum per
 se, opinor praefectum, illud tamen paucis commo-
 neam dandam sibi esse cum frimis operam, ut

Classiconum auctorum optimas editiones Bibliothecae
suae comparat. Optimas porro sibi habeat Editiones
et antiquissimas, et recentissimas: alteras ut testes in-
corruptor codicum manu scriptorum, alteras, et maxi-
me castigatas ad unguem, et multorum commentariis
in optimo in lumine collocatas. Itic opus est omnino,
ut officinas typographicas maxime nobiles, Venetas,
Romanas, Florentinas, Parisienses, Belgicas, Britan-
nicasque bene notas, et quam familiares praefectus
habeat; quod illi erit maxime in praedicti, si ad ma-
ximum habebit Annales Typographicos Morainii,
ut aliorum omnium Historiae Litterariae Scriptores
bene multos.

Absolutis ergo duobus iam generibus
Scriptorum Classicorum, quos initio praefecto cog-
noscendor dabam, renat nunc tertium aliud maxi-
me auctorum genus, quod ubique gentium, ac locorum
hoc maxime tempore ebullit, per quos, sudantis
bus praedictis nulla quies in Europa permittitur. Horum
ergo ordinarios auctores initio appellabam, quotidi-

anos scilicet de rebus omnibus scriptores, quibus non
 privatae modo domus, sed ne regiae quidem basi-
 licae iam hodie capiendis satis esse posse videantur.
 Haec si usquam aliad, maxime ex opus delectu, ac
 reiectione. Cui vero iam sit ferme is ordo hominum
 auctorum receptus, ut pro alio genere doctrinae,
 in qua alii versentur, sint alii in foribus aliis
 distributi ut theologorum, ut Philosophorum, ut Juris-
 consultorum, ut Philologorum, ne plures persequar
 classes, seorsim soleant in bibliothecis recenseri; ego
 tamen haud scio satis, an sit maxime probanda
 distributio sic utique ruda, et simplex nisi acce-
 dat notatio aetatum, sive saeculorum, in quibus
 illi doctores scriptas suas aut vulgaverint, aut
 certe confecerint.

Quod si in ipsa librorum col-
 locatione haec dilucida ratio minus aut soleat,
 aut possit etiam facile sensari; certe illud ne-
 mo non videat in praefecto bibliothecae magno

pene probandum, si ipse communes has scripturas tem-
 ponibus notator, ac descriptor suis sibi deposuerit.
 Ergo in singulis doctrinae generibus, cum à Clas-
 sicis scriptoribus ad hos ordinarios descendunt, vi-
 debit praefectus ut sibi comparet non omnes quidem
 illius generis scriptores, quod et fieri vix potest, et inu-
 tile facere maiorem cente partem fuerit, sed prin-
 cipes quosdam et maxime probatos, qui de tota illa fa-
cultate, sive materia scripserunt. Deinde quod ad sin-
 gulares locos, sive tractatum cuiusvis scientiae per-
 tinet, dabit etiam operam, ut unum aliquem, qui
 in iis sit potissimum versatus cum laude, sibi
 deligat, quasi magistrum principem, atque conspici-
 tum, qui potissimum in sectaria doctrina, quam
 noviones scholam vocant familiam ducere omnem
 videatur. Atque in hac parte operae praetium
 profecto faciet, si thesaurum variarum dissertationum,
 ad eam rem facientium conquirat, in quibus saepe
 diligentiores se praebere solent homines, cum se to-

tos vni cuiusdam tractationi impenderint.

Huc ego re-

vocandos iudico commentarios maxime hodie facien-
dos Societatum Litteratarum, quas his ultimis sae-
culis institutas in Europa, et pecunia publica
instructas scimus. Parisiis, Londini, Lipsiae, Ber-
nolini, Petropoli, aliis denique in oppidis nobilioribus.
In horum enim Collegiorum scriptis, favore
virosum principum, cum plura rei litterariae ~~mon-~~
argumenta sunt ad vivum reserata, quae ad res physi-
cas, ad res mathematicas, ad res etiam philologicas
pertinebant. Videbit tamen nostrae bibliothecae cu-
rator, ne sine defectu omnium itarum Acade-
mianum scripta domum admittat, quarum plerae-
que, in Italia maxime, de nugis dumtaxat et a-
gunt, et scribunt canonis.

Post hoc Academicum,

ut iam hodie loquimur commentarios, aliud
genus librorum, quod maxime in usu esse, ne

ipsa, id est exuberantia doctrinae copia cogente, cogente
 te coepit, suae bibliothecae praevidebit praefectus, quos
 Excerpta olim a Photio fieri instituta, nominamus.
 In tanta enim scriptorum turba, ac veluti im-
 bre librorum assiduo, quem eromere non cessant
 typographia, plus aequo frequentia, est omnino opus
 compendii istis litterariis, si eruditionem recentem
 volumus primordiis etiam labris attingere. Cum
 vis per totum vitae tempus sit singulis civibus
 concessum, quae in sua cuiusque provincia, ne
 dicam urbe vulgantur scripta, oculis suis om-
 nia lustrare.

Quid vero loquar de isto Encyclo-
 pedico genere librorum, cui primas, ne dicam et
 secundas, et tertias, ait olim Demosthenes actioni
 orationis, critica haec aetas ubique studio conce-
 dere viderur. Certe huiusmodi libris si bibliotheca
 careat, non admodum ab istis eruditis frequen-
 tabitur, qui omnia in Onomasticis, in Lexicis, in
 Florariis, in Dictionariis, in Compendiis sibi reposita

ad usum doctrinae facillimum existimant. Solo
nimis antiquae doctrinae videri amicus, facile
dabo nostro praefecto, ut ad singulas scientias si-
bi compararet Dictionarium; nec repugnabo si prae-
ter hoc Epitomen doctrinae, compendium praeterea
maiorum operum adiungat: non quod ego mihi
persuadeam, huiusmodi compendii doctrinae citi-
us ad opes eruditionis Germanae quemquam por-
se pervenire; sed quod plane videam conveniendum
esse ex temporibus, et studiis plurimorum, qui
speciem humanitatis potius, quam solidam doctri-
nae eruditionem ambire videantur.

Nunc iam
bene a praefecto nostro cognitio librorum tibi
comparandorum generibus, reliquum illud est
eiusmodi officium, quod tertium ab illo desidera-
bam initio huius commentarii, cum illum stannu-
um librorum negotiatorem mihi effingebam. Nec
enim satis erit cognitae habere doctrinae merces

melioris et officinae, et commotio nisi mercatorem
 sese praebeat novum, atque induratum, qui iusto
 eas redimere pretio didicerit. Itaque ergo peritiam
 librariam, ut ita loquar, nostram praefectus non ae-
 que sibi comparabit, si praeter Bibliothecas scripto-
 rum, cuiusque et nationis, et ordinis, et Academiae,
 quaerat catalogos librorum, qui non modo in biblio-
 thecis et publicis, et privatis asservantur, sed qui
 etiam in tabernis librariis prostant celeberrimis,
 cuiusmodi hodie sunt in Europa plurimae, in Italia
 Venetae, in Gallia Parisienses, in Germania Lipsienses,
 in Belgio Amstelodamienses, in Britannia Londinenses.
 Atque isti quidem indices librorum, venalium
 tam sunt obique viles, ac tractatitii, ut eos invitis
 etiam obtundere soleant bibliopolae, modo quis pau-
 lo magis sese studiorum rei librariae ostendat.
 Quod vero ad pretium in istis catalogis appingit
 solitum singulis libris, attineat, hoc pro compenso
 habeat praefectus, tunc illud ibi fieri duplo minus, po-

rissimum à bibliopolo Italico. Omnino libri in Italia
editi viles, in Gallia non ita cani, in Britannia, et
Belgio carissimè haberi solent. Sunt praeterea con-
ti quidam libri rarioris, quod in ipsis ferme anno-
tatum catalogis, quos praefectus nostrus, si parum
ambiat, non varde bibliothecae aliouin bene instruc-
tae nocebit.

Haec de erudiendo praefecto dicere ha-
bui crassa Minerva, quae vis hominum quem-
quam iuvent, nisi ipse ita sit ab omni alia cur-
ra expeditus, ut in rem, quod aiunt, praesentem,
quotidie veniat, et bibliothecae continuo adhaereat
suae. Ibi singula volumina recognoscat; ibi indicem
voluminum diligentissime confectum habeat: ibi in
loco communi, si fieri possit, digerat capita doctri-
narum, additis scriptoribus, qui eas tractaverint:
ibi litteras frequentes scribat, per quas certior fi-
eri ab aliis possit, quae ubique locorum vulgentur
in singulos annos monumenta doctrinae. Quae

quidem officia si dixeris sine pecuniae copioribus
subsidio obtinere non posse, videndum me sane praes-
buero omnibus, qui illud Demosthenis legerint:
δὲ δὲ χρημάτων καὶ ἀρετῶν ^{τῶν} ἴσους ἔστι γινέσθαι τῶν
δεόντων.

A. D. XVIII Kal. Julii

Benedictus & Morosus, et C. Fran-
col.